

УДК 78.01+78.071.1

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2023-38-10>**Світлана Грекул**

здобувач кафедри історії музики та музичної етнографії
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
Sveta_grekul@ukr.net

ПРОБЛЕМА АВТОРА У СУЧАСНОМУ МУЗИКОЗНАВСТВІ: ПРОВІДНІ ДИСКУРСИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ

Мета роботи – створення комплексного мистецтвознавчого підходу до проблеми автора в часопросторі музичної культури ХХ ст. **Методологія дослідження** – спирається на міждисциплінарний підхід, також на сукупність спеціальних мистецтвознавчих, зокрема музикознавчих методів, спрямованих на осягнення феномена композитора та розкриття його місця і ролі в європейській музичній культурі ХХ ст. **Наукова новизна** полягає у виявленні специфіки культурологічного підходу у музикознавстві зокрема його історичних передумов та теоретичних складових. Запропоновані теоретичні засади вивчення проблеми авторства як частини музичної семіології, розвиток специфічного музикознавчого напрямку нарратології як вчення про автора та авторське начало у мистецтві. **Висновки.** Трансформаційні культурні процеси ХХ ст., зміни у сфері творіння музики, зумовили переосмислення ролі і функції митця в континуумі Новітнього часу і переосмислення поняття «композитор». Сьогодні дефініції даного поняття містять проєкції на креативно-особистісну природу, здатність до відтворення у творчості розмаїття охоплених життєвих процесів і явищ. Характеризуючи проблеми автора в сучасному музикознавстві, підіймається вагомий показники по-перше вивчення образу автора відкриває нові, більш широкі компоненти музичного стилю, тобто дозволяє оновлювати уявлення про стильовий зміст музики в цілому; по-друге виявити еволюцію та історичне становлення «автора-композитора» в сучасному світі. Особистість автора в її образному перетворенні та преображенні глибоко входить до семіологічного змісту музичного твору. Тому переважаною характеристикою її стає, поруч з ідеальним автором, номінація «умовний автор», котра стимулює перехід до питань художньо-знакової умовності музичної мови та способів її авторської – композиторської – організації. Вивчення взаємодії авторських ініціатив композитора та виконавця виявляє її залежність від жанрової форми музичної творчості та особливу перевагу з виконавської сторони сольних форм, котрі дозволяють музиканту поставати «обличчям до обличчя» як з реципієнтами, так і з композитором.

Ключові слова: автор, композитор, феномен, образ.

Hrekul Svitlana, Applicant at the Department of Music History and Musical Ethnography of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

The problem of the author in modern musicology: leading discursive tendencies and methodological principles

Research objective the creation of a complex art history approach to the problem of the author in the space-time of musical culture of the 20th century. **The methodology** relies on an interdisciplinary approach, as well as on a set of special art studies, in particular music studies, methods aimed at understanding the phenomenon of the composer and revealing his place and role in the European musical culture of the 20th century. **The scientific novelty** consists in revealing the specificity of the cultural approach in musicology, in particular its historical prerequisites and theoretical components. **The proposed theoretical foundations of the study of the problem of authorship as part of musical semiology, the development of a specific musicological direction of narratology as the doctrine of the author and the principle of authorship in art.** **Conclusions.** Transformational cultural processes of the 20th century, changes in the field of music creation, led to a rethinking of the role and function of the artist in the continuum of modern times and a rethinking of the concept of "composer". Today's definitions of this concept contain projections on the creative and personal nature, the ability to reproduce in creativity a variety of covered life processes and phenomena. Characterizing the problems of the author in modern musicology, important indicators are raised: firstly, the study of the image of the author opens new, broader components of the musical style, that is, it allows updating the idea of the stylistic content of music as a whole; secondly, to reveal the evolution and historical formation of the "author-composer" in the modern world. The personality of the author in its figurative transformation and transfiguration deeply enters into the semiological content of the musical work. That is why, next to the ideal author, the nomination "conventional author" becomes its predominant characteristic, which stimulates the transition to the issues of the artistic-symbolic convention of the musical language and the methods of its authorial – compositional – organization. The study of the interaction of the author's initiatives of the composer and the performer reveals its dependence on the genre form of musical creativity and a special advantage on the performing side of solo forms that allow the musician to be "face to face" with both the recipients and the composer.

Key words: author, composer, phenomenon, image.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю висвітлення проблеми автора в сучасному музикознавстві, перш за все ця проблема є інтегруючим та методологічно значущим для різних верств мистецтвознавчої науки. Принципово важливими вона є і для музикознавства, зокрема, для вивчення специфіки семантичної організації різних жанрових форм музики,

враховуючи їх і композиторський і виконавський профілі.

Мета статті показати провідні дискурсивні тенденції та методологічні принципи в сучасному музикознавстві.

Наукова новизна статті полягає у виявленні специфіки культурологічного підходу у музикознавстві зокрема його історичних передумов та теоретичних складових.

Виклад основного матеріалу. Проблема автора на сьогодні є актуальною та вагомою темою в музикознавстві, зумовленою історичною еволюцією постаті композитора – вивченням передумов, в яких формувалася композиторська творчість з її індивідуально-особистісними чинниками. Поняття авторства у бутті, перш за все, пов'язане, з концепцією М. Бахтіна, яка є для нас основною у вирішенні питань про образ людини, пов'язаних з особливою філософією (психологією) вчинку та відповідальності, що покликані свідчити про достатнє усвідомлення людиною шляхів та цілей власного життя (й життя Іншого). Це перш за все, потребує високого рівня творчої активності, у якій би сфері вона не здійснювалася, тому передбачає здатність знаходити і ставити нові питання про смисл життя та способи його досягнення. Тобто явище авторства, відтак і образ автора – ідея людини-автора – безпосередньо межує з феноменом смислу та процесами смислотворення, а також з відкриттям тих механізмів людської свідомості, які забезпечують осмисленість людської присутності у бутті.

Теоретична широта проблеми образу автора доповнюється і її історичною масштабністю, адже образ людини, ставлення до людини історично змінюється, і про висування особистісної свідомості на перший план соціальної діяльності можна казати лише з кінця середньовічного періоду та на початку ренесансного, хоча попередня історія надає приклади яскравих непересічних особистостей, справжніх героїв людської культури та переможців власної долі, тих, хто набув безсмертя у людській колективній пам'яті.

Перш ніж охарактеризувати позиції літературознавців у галузі проблеми образу автора, визначимо декілька загальних гуманітарних передумов її вивчення. По-перше, це необхідність конкретизувати цю проблему, як з боку природи, сутнісних рис самого автора, так і відносно форм і способів їх реалізації, тобто втілення у конкретній особистісній та соціальній практиці у їх поєднанні та взаємозбагаченні. По-друге, це досягнення достатньо сталих критеріїв вивчення образу автора, звідси – достатньо визначених проявів особистості автора, слідів присутності її в тій або іншій формі діяльності, зокрема її психологічних особливостей, типів емоційного та ментального реагування на виклики зовнішнього світу тощо. По-третє, це розвиток індивідуального підходу до феномена авторства, оскільки саме поняття автора передбачає унікальність та неповторність окремого людського перебування, з урахуванням його соціокультурної залежності, тобто несхожість не лише зовнішнього протікання долі, а й способів мислення та відчуття, образно-семіотичного моделювання життєвого простору та – діалогічної взаємодії з навколишнім світом.

Таким чином, виявляється необхідність звернення до «теми» авторства там, де вона є головною та всебічно визнаною саме з боку окремої особистісної причетності людини до ходу та результатів діяльності; і такою сферою є, звичайно, мистецтво. Також, впливає важливість зосередження уваги на способах побудови художньої форми та організації художньої мови, адже вони є авторськими й віддзеркалюють специфіку особистісно-сміслового змісту свідомості; набуває нової теоретичної значущості категорія стилю як індивідуального творчого виявлення смислових засад художньо скерованої авторської свідомості, причому однаково важливими є узагальнююча семантично-моделююча функція стилю, його ідеальні образні сторони та проєкції – і конкретні знакові провідники стильового моделювання.

Таким чином, інтегруючою теоретичною галуззю щодо проблеми образу автора є психологія мистецтва, що сьогодні набуває нового методологічного значення, це дозволяє поєднувати між собою не лише різні гуманітарно-мистецтвознавчі дисциплінарні підходи, а й різні родо-видові форми мистецтва, стаючи азовою стосовно всіх них. Водночас необхідно зауважити, що проблема авторства повинна набувати вирішення саме в музикознавстві, оскільки музична творчість з її усно-слуховою, темпорально-просторовою та унікально-семантичною природою глибше за інші художні форми занурює до таємного й прихованого світу людської свідомості, до неповторності чуттєво-емоційного змісту даної свідомості. Для музикознавців проблема образу автора є ще, скоріше, перспективною, аніж вирішеною, хоча існує низка робіт їй присвячених, навіть докторське дослідження. Важкість даної проблеми полягає в тому, що вона не може розв'язатися у єдиному вигляді, зверху — абстрагованим теоретичним шляхом. Вона потребує послідовного розгляду на конкретному емпіричному матеріалі, враховуючи жанрову й стильову специфікацію саме авторського світобачення як чинника художньої творчості. Таким чином, повинна виникнути система праць, присвячених даній проблемі, що потребує часу та значної кількості дослідницьких зусиль.

На засадах змістового вивчення матеріалу музичного мистецтва досліджують проблему автора Л. Казанцева та І. Коновалова, вибудовуючи концепції своїх докторських дисертацій.

Розглянемо дослідження Л. Казанцевої, яке зумовлено поєднанням двох типів проблем: загальногуманітарної проблеми автора та специфічно-музикознавчої проблеми музичного змісту, що вони взаємно висвітлюються і відкривають свої резонансні можливості. Дослідниця помічає, що художній еквівалент образу автора в музиці є складним явищем, яке не можна звести до про-

яву, наприклад, лише стильових якостей – призначень музичного звучання. З іншого боку, ми можемо припустити, що вивчення образу автора відкриває нові, більш широкі компоненти музичного стилю, тобто дозволяє оновлювати уявлення про стильовий зміст музики.

Тим не менш, погоджуємося з Л. Казанцевою у тому, що охоплення всіх можливостей реалізації авторського начала в музиці, тобто представлення усього кола образних інтенцій феномена музичного авторства, потребує визначення усіх складових музичного змісту – усіх змістових властивостей музики, що зумовлюють унікальні якості її формотворчої природи.

Композиторська «інспірація», на її думку, полягає саме у залученні та індивідуальному використанні-глуначенні «об'єктивних констант» музики, як жанрових прототипів, стилістичних фігур, стильових ідей та технічних засобів; це все продовжується виконавською актуалізацією та завершується слухацьким сприйняттям й засвоєнням композиторського задуму. Таким чином, особистісно-авторське начало в музиці постає складно-комплексним, діалогізованим і навіть поліфонізованим. Тому його вивчення потребує багатьох зусиль, зокрема, історичного ракурсу оцінки музичного змісту. Відтак поєднання проблеми автора і проблеми музичного змісту веде до наступних методичних настанов та теоретичних презумпцій.

Вивчення образу автора в музиці дозволяє визначати певні таємниці музичного змісту, які відображують зміну ставлення до людини як автора і життя, і мистецтва, також та людяності. Окрім цього, взаємне кореспондування «тем» автора та змісту веде до розширення текстологічного підходу – до виходу за межі тексту твору у контекстуальний простір, причому у різних його координатах та напрямках: соціоісторичному, психологічному, компаративно-мистецькому, науково-дискурсивному, особистісно-образному синергійному, смислово-культурологічному, художньо-семіотичному тощо.

Стильовий підхід можна рахувати домінуючим у вивченні образу автора в музиці, а саме: стильове начало в музиці є опосередковуючим та таким, що поєднує художній вплив усіх рівнів художньої виразовості, тобто виступає узагальненням, відволіканням, орієнтуючись на виражену в музиці «мовну особистість», а це зумовлює акцентуацію рівня ідіостилію як найбільш семіотично специфікованого та індивідуалізованого; воно встановлює показові індивідуальні риси саме даної творчої особистості і як творця, і як «біографічного автора», тобто окремої людини з власними характером та долею.

Звичайно, виникає питання, якою мірою автор виражає у творі власну особистість, адже поруч з нею встає особистість «героя», іншого учасника художніх подій, виникають інші художні «портретування». Звернення до цього питання примушує Л. Казанцеву припускати можливість нівелювання авторського начала, але з зазначенням, що таке зниження ролі авторського начала – самовиразу авторської свідомості – стає одним зі стильових завдань твору, тобто виступає своєрідним «мінус-прийомам», парадоксально засвідчує присутність автора як головного ініціатора художнього змісту.

Це наводить на думку, що потрібно розрізнявати персоніфікацію як прийом представлення авторської особистості та персоналізоване уявлення про інших «героїв» художнього задуму. Персоніфікація – персоналізація в музиці може стосуватися будь-якого особистісного прототипу, водночас – завжди зачіпає авторське начало, адже в силу ліричної природи в музиці сприймається як мова «від першої особи», з якою мимовільно ототожнюється автор, але як автор художній. Для того, щоб у прийомах персоніфікації розпізнати постать вже й автора біографічного, потрібні особливі жанрово-композиційні умови. Вони визначають і нові контекстуальні чинники здійснення стильового наміру та розвинення на цих засадах авторського ідіостилію.

Сукупність музикознавчих підходів до проблеми образу автора не можна вважати завершеною без врахування виконавської сторони – виконавської природи музичного діяння, бо автором живого актуалізованого гучного музичного тексту для слухацької аудиторії виступає музикант-виконавець, хоча й відомо, що він транслює композиторський задум. Цей психологічний ефект зумовлює виокремлення виконавської творчості в музиці в окрему професійну галузь, а значення постатей виконавців підіймає до рівня загальної ціннісної пам'яті про творців музики. Причому музиканти-виконавці також сприймаються в декількох екзистенційно-функціональних іпостасях: як живі особистості, тобто біографічні автори; як представники професії, що виконують свою академічну місію, тобто «первинні» автори-творці; як митці, які створюють унікальні звукові стилі і інтерпретативні моделі музичних творів, цілісні образи музичнотворчої особистості, тобто «третинні», по-справжньому художні автори.

Зауважимо також, що музичне виконавство найчастіше постає тією сферою, яка сягає рівня ідеального Над-адресата – віртуального звукового світу музики, а відомі славетні музиканти-виконавці стають своєрідними «героями», і самого музичного твору, і музичної культури. Таким чином, для музикознавчої авторології також є важливим розрізнення номінативно-класифікаційних характеристик феномена автора та його зіставлення з явищем художнього-естетичного «героя».

І. Коновалова в своїй роботі розкриває поняття «композитор» – як одне з найзначніших, основоположних і смислоутворюючих в універсумі художньої культури, системі естетичних категорій музичного мистецтва і сучасної науки про музику. Породжене європейською цивілізацією, викристалізоване в системі духовних цінностей Старого світу і пронизане етичним пафосом християнства, окреслене культурно-історичне поняття

і явище стало невід’ємним символом професійного музичного мистецтва як буттєво-філософської категорії культури, онтологічного феномена і цілісної моделі світобудови. З поняттям «композитор» уособлюють особливий тип музично обдарованої творчої особистості, митця та зумовлену ним музично-художню діяльність в соціумі. У цьому сенсі зазначене поняття семантично узагальнюється і значною мірою синонімізується з поняттям «музикант».

З термінологічним ім’ям «композитор» пов’язане існування найважливішого художнього пласта європейської музичної культури — академічної музичної традиції, опусної музики, музичної композиції, індивідуальної авторської творчості, заснованих на принципах свободи та позначених унікальними індивідуально-особистісними властивостями творця — носія трансцендентного начала і креативно-духовних енергій. І. Коновалова вважає, що становлення поняття «композитор» віддзеркалює загальнокультурний процес посилення індивідуально-особистісної авторської творчості — особливої сфери свободи самовираження.

Слово «композитор» (нім. — *componist*; англ. — *composer*; франц. — *compostieur*; ісп. — *compositor*; італ. — *compositore*) походить від лат. *compositor* — укладач, упорядник. За різними історичними джерелами, слово «композитор» поряд з іншими термінами, етимологічно пов’язаними і похідними від лат. дієслова *componere* — компонувати, складати в ціле, зустрічається, починаючи з IX — X ст. у середньовічних трактатах (Хуквальда Сен-Аманського та його adeptів). Проте стійке термінологічне визначення поняття «композитор» та пов’язаного з ним явища відбулося значно пізніше.

Змістовну узгодженість з терміном *componendo* підкреслює поширене у музичній культурі раннього Ренесансу термінологічне ім’я *componist* — *компанувач*, відповідне тогочасній функції музиканта — укладача композицій.

Згідно більшості загальноприйнятих дефініцій, презентованих у музично-естетичній та науково-теоретичній літературі, а також словниково-довідкових джерелах, поняття «композитор» означає «автор музичних творів, людина, яка пише музику».

На сучасному етапі культурного буття поняття «композитор» в своїй роботі І. Коновалова розглядає саме як автора – виконавця – слухача насамперед це використовується по відношенню до творців (авторів) музики, які усвідомлюють композицію родом своєї професійної діяльності, смыслом життєтворчості і засобом існування. Композитор як ініціатор і реалізатор музичної ідеї, творець музичної композиції, фіксує результати своєї діяльності (музичні твори) у вигляді нотного тексту, який є історично усталеною формою ідентифікації автора в мистецтві, його документальним авторським свідченням та «матеріальною» основою виконавської реалізації продукту творчості. В культурній свідомості сьогодення семантика терміну і поняття «композитор» центрується навколо постаті митця особливого творчого типу, який сполучує комплекс спеціальних музичних здібностей, професійних навичок та одночасно виступає в ролі автора, творця, художника, креативної особистості і діяльного суб'єкта у сфері музичного мистецтва і культури.

Український музиколог І. Пясковський у своїй роботі диференціює у сучасній культурі композиторів чотирьох типів, серед яких: 1) композитори-професіонали, які отримали спеціальну освіту та презентують сферу академічної музики (історичного і сучасного видів); 2) композитори-аматори в академічній сфері без фахової освіти, 3) композитори самодіяльної музики (відгалуження аматорства); 4) композитори масової музики.

Найважливішими чинником переосмислення традиційного поняття «композитор» в сучасних соціокультурних умовах є: 1) розширення світоглядних горизонтів особистості митця; 2) новий рівень професіоналізації,

технологізації й комп'ютеризації композиторської творчості та підвищення теоретизації фахової музично-освітньої підготовки музиканта-творця; 3) збільшення міри практичної участі митця у соціокультурному і художньому житті; 4) збагачення мистецького контексту авторської діяльності, розширенням її форм і соціокультурних функцій.

Специфіка термінологічного визначення поняття «композитор» в культурному просторі ХХ ст. обумовлена й новою музично-комунікативною стратегією та функційно-рольовою диференціацією учасників комунікації: постатей автора, виконавця, теоретика музики та слухача. Нове поняття «композитор» в реаліях Новітнього часу детермінована впливом культурних трансформацій та розширенням наукової і художньої картин світу. Нове усвідомлення цього поняття на сучасному етапі буття пов'язане з загальнозначущими для культури і мистецтва проблемами мислення і музичної мови, технології творчості та техніки композиції.

Сучасний композитор — творець музичної картини світу — експериментатор і «архітектор» звукового простору, митець і аналітик, ілюструє тяжіння до пошуку естетичного ідеалу, нової гармонії, цілісності віддзеркалення реальності, розмаїття явищ світу, вищих духовних та універсальних цінностей і законів. Згідно метафоричному висловлюванню А. Шнітке, композитор, — «прилад, який реагує на життя та дає про неї досить точні показники», фокусує у своїй творчості, музичних творіннях ауру часу, дух епохи».

В музичній культурі останньої третини ХХ — початку ХХІ ст., у відповідності філософсько-культурологічним ідеям постмодерну йде переосмислення поняття і феномена «композитор», це є наслідком новацій сучасної академічної практики, трансформації форм традиційної трансляції музичного досвіду, розширення різновидів діяльності митця, збільшення ролі імпровізаторської складової у процесах творення музики, а також появи явищ «відкритого» твору, електронних композицій, які функціують у «аудіогіперпросторі» та не передбачають

застосування традиційної нотографії. Альтернативною формою фіксації процесів результатів авторської творчості є аудіозапис. Нові смислові горизонти поняття і явища «композитор» корелюють з сучасною концепцією музики, породженою «електронним» типом мислення та зумовленою філософською ідеєю осягнення звукового космосу в єдності фізичного та метафізичного вимірів.

І. Коновалова приходить до висновків, що в складних соціокультурних умовах сьогодення суттєво оновлюється музичний тезаурус композитора, що складає «увесь комплекс життєвих вражень та уявлень, досвід спілкування з дійсністю та власної життєдіяльності..., котрий шляхом багатоступеневих опосередкувань перетворюється у тезаурус професійно-творчий». Важливим джерелом тезаурусу композитора є «специфічна призма культури», факт її входження культури в індивідуальний тезаурус суб'єкта як його частина (знань) і «мови», виступаючи засобом об'єктивації свого відношення до світу та самого себе».

Висновки. Трансформаційні культурні процеси ХХ ст., зміни у сфері творіння музики, зумовили переосмислення ролі і функції митця в континуумі Новітнього часу і переосмислення поняття «композитор». Сьогоднішні дефініції даного поняття містять проєкції на креативно-особистісну природу, здатність до відтворення у творчості розмаїття охоплених життєвих процесів і явищ.

Семантичний аналіз поняття «композитор» уможливорює диференціювати наступні смислові рівні його розуміння: 1) індивідуально-особистісний, обумовлений комплексом характеристик і структурою ініціативної творчої особистості, наділеної особливим креативним геном, талантом й досвідом здійснення специфічної музичної діяльності; 2) психокреативний, пов'язаний зі специфічною художньою творчістю і психологією музично-творчого процесу; 3) авторський, що виявляє ініціативного суб'єкта музично-творчої активності, вказує на тип свідомості митця, інтенцію на творення особливого роду продукту — музичного твору; 4) соціокультурний, який маркує профе-

сійно-діяльний статус музиканта в культурі, володіючого системою спеціальних знань, навичок і особливого роду майстерності, що ґрунтується на комплексному володінні «технікою» музичного мистецтва.

Таким чином, дискурсивний аналіз проблеми автора та авторства в музикознавстві дозволяє визначати, яким чином у музичному мистецтві автор-композитор з суб'єкта (біографічного і автора-творця) перетворюється на об'єкт осмислення та відображення, опиняючись в просторі художнього твору, тобто здійснюється як автор художній. Парадоксальною рисою художньої екзистенції музичного автора є його підпорядкування обраній ним самим мовно-виразовій системі художнього твору, починаючи з його жанрової приналежності й завершуючи окремими стилістичними ознаками, структурними штрихами.

Особистість автора в її образному перетворенні та преображенні глибоко входить до семіологічного змісту музичного твору. Тому переважаючою характеристикою її стає, поруч з ідеальним автором, номінація «умовний автор», котра стимулює перехід до питань художньо-знакової умовності музичної мови та способів її авторської – композиторської – організації. Водночас зазначається, що саме в музиці в силу її усно-звукової гучної природи процес авторизації стосується не лише композиторської, а й виконавської творчості, тобто поруч з постагтю творця тексту встає відтворювач його смислової концепції, від якого залежить її живий безпосередній вплив на остаточного адресата – слухача.

Вивчення взаємодії авторських ініціатив композитора та виконавця виявляє її залежність від жанрової форми музичної творчості та особливу перевагу з виконавської сторони сольних форм, котрі дозволяють музиканту поставати «обличчям до обличчя» як з реципієнтами, так і з композитором. Виявляється, що музика, як і поезія, володіє здатністю виводити ліричні інтенції художньої творчості на перший план, тим самим підвищуючи рівень авторського осмислення – свободи вибору смислової конституції не лише у мистецтві, а й у житті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. М., 1975. 506 с.
2. Бахтин М. М. Автор и герой в эстетической деятельности // М. М. Бахтин Эстетика словесного творчества. 2-ое изд. Сост. С. Бочаров. Прим. С. Бочарова и С. Аверинцева. М.: Искусство, 1986. С. 9–191.
3. Ду Чжоу Образ автора в камерно-вокальній творчості Ф. Шуберта: від поетичного слова до музично-виконавської інтерпретації. Дисс. ...докт. искусствоведения. М., 2018. 200 с.
4. Казанцева Л. П. Автор в музыкальном содержании. Дисс. ... докт. искусствоведения. М., 1998. 248 с.
5. Коновалова І. Ю. Феномен композитора в європейській музичній культурі ХХ століття: особистісні та діяльнісні аспекти. Дисс. ...докт. искусствоведения. М., 2019. 624 с.
6. Самойленко А. И. Автор и герой в музыковедческой деятельности. Статья первая // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник ОДМА імені А.В. Нежданової. Одеса: Друкарський дім, 2010. Вип. 11. С. 167–179.
7. Самойленко А. И. Автор и герой в музыковедческой деятельности. Статья вторая // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник ОДМА імені А.В. Нежданової. Одеса : Друкарський дім, 2010. Вип. 12. С. 31–40.

REFERENCES

1. Bakhtin, M. M. (1975) Questions of literature and aesthetics [in Russian].
2. Bakhtin, M. M. (1986) Author and hero in aesthetic activity // M. M. Bakhtin Aesthetics of verbal creativity. 2nd ed. Compiled by S. Bocharov. Approx. S. Bocharov and S. Averintsev [in Russian].
3. Du, Zhou (2018) The image of the author in the chamber-vocal creativity of F. Schubert: from the poetry word to the musical-Viconau interpretation. Diss. ... doct. art history [in Ukrainian].
4. Kazantseva, L. P. (1998) The author in musical content. Diss. ... doct. art history [in Ukrainian].
5. Konovalova, I. Y. (2019) The phenomenon of a composer in the European musical culture of the 20th century: special and professional aspects. Diss. ... doct. art history [in Ukrainian].
6. Samoilenko, A. I. (2010) Author and hero in musicological activity. The first article // Musical mystery and culture. Scientific bulletin of ODMA imeni A.V. Nezhdanovo. Odessa: Drukarskiy dim, [in Ukrainian].
7. Samoilenko, A. I. (2010) Author and hero in musicological activity. Article two // Musical mystery and culture. Scientific bulletin of ODMA imeni A.V. Nezhdanovo. Odessa: Drukarskiy dim, [in Ukrainian].